

Надання податкової інформації

Олександр КУРИШКО, консультант з питань оподаткування, к.е.н.

Нормативна база

- **ПКУ**
Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI¹⁹
- **Порядок № 1245**
Порядок періодичного подання інформації органам державної податкової служби та отримання інформації зазначеними органами за письмовим запитом, затверджений постановою КМУ від 27.12.2010 р. № 1245²⁰

Яка інформація цікавить контролерів

Право органу, що контролює доходи і збори, на звернення до платника податків з метою отримання інформації, необхідної для виконання покладених на такий орган функцій і завдань, передбачено п.73.3 ст.73 ПКУ. Відповідно до вказаної норми «контролюючі органи мають право звернутися до платників податків та інших суб'єктів інформаційних відносин із письмовим запитом про подання інформації (вичерпний перелік та підстави надання якої встановлено законом), необхідної для виконання покладених на контролюючі органи функцій, завдань, та її документального підтвердження». Із наведеної норми випливає, що:

- ◆ до платників податків слід звертатися у формі запиту;
- ◆ запит має бути оформлено письмово;
- ◆ запитувати можна тільки ту інформацію, вичерпний перелік та підстави надання якої встановлено законом.

Зауважимо, що чіткого визначення терміна «податкова інформація» у ПКУ немає. У п.14.1.171 ст.14 ПКУ лише сказано таке: «податкова інформація — у значенні, визначеному Законом України «Про інформацію». У свою чергу, у ст.1 Закону України від 02.10.92 р. № 2657-XII «Про інформацію» встановлено, що «інформація — будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді».

¹⁹ Оpubліковано: Бухгалтерія. — 2014. — № 4. — С.19–397 (прим. ред.).

²⁰ Оpubліковано: Бухгалтерія. — 2011. — № 7. — С.21–23 (прим. ред.).

²¹ У Порядку № 1245 залишилося формулювання «органи державної податкової служби», зміни у зв'язку з адмінреформою до тексту документа не вносили (прим. ред.).

А от уже у п.1 Порядку № 1245 вказано, що «податкова інформація — сукупність відомостей і даних, що створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі діяльності і необхідні для реалізації покладених на органи державної податкової служби⁽²¹⁾ завдань і функцій».

Подати запит платникові податків можна тільки щодо тієї інформації, «вичерпний перелік та підстави надання якої встановлено законом». От тільки вичерпного переліку ані у ПКУ, ані у Порядку № 1245 немає. Лише у п.73.1 ст.73 ПКУ вказано, що «інформація, визначена у статті 72 цього Кодексу, безоплатно надається контролюючим органам періодично або на окремий письмовий запит контролюючого органу у терміни, визначені пунктом 73.2 цього Кодексу».

Слід зазначити, що у пп.72.1.1 ст.72 ПКУ наведено перелік (це пп.72.1.1.1–72.1.1.4) інформації, яка надходить від платників податків і податкових агентів та використовується «для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючого органу». Ще якогось переліку податкової інформації, яку органи доходів і зборів можуть отримувати від платників податків, у ПКУ немає. Але при цьому його п.73.2 ст.73 передбачено, що інформація, визначена у пп.72.1.1.1–72.1.1.4 пп.72.1.1 ст.72.1 ПКУ, належить до інформації, яку надають періодично.

Проте вказане у п.73.2 не суперечить вказаному у п.73.1. І тоді виходить, що перелік інформації, яку органи доходів і зборів можуть запитувати, оформляючи відповідний письмовий запит, передбачено п.72.1 ст.72 ПКУ.

Як отримують інформацію

У п.73.3 ст.73 ПКУ і в п.12 Порядку № 1245 визначено, що письмовий запит про надання інформації надсилається платникові податків за наявності хоча б однієї з таких підстав:

- ◆ за результатами аналізу податкової інформації, отриманої у встановленому законом порядку, виявлено факти, які свідчать про порушення платником податків податкового, валютного законодавства, законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи;

♦ для визначення рівня звичайних цін на товари (роботи, послуги) під час проведення перевірок та в інших випадках, передбачених ст.39 ПКУ;

♦ виявлено недостовірність даних, що містяться у податкових деклараціях, поданих платником податків;

♦ щодо платника податків подано скаргу про ненадання ним податкової накладної покупцеві або про порушення правил заповнення податкової накладної;

♦ у разі проведення зустрічної звірки;

♦ в інших випадках, визначених ПКУ.

Відповідно до п.10 Порядку № 1245 *запит щодо отримання податкової інформації від платників податків оформляється на бланку органу доходів і зборів та підписується керівником* (заступником керівника) вказаного органу. *В окремих випадках запит може надсилатися з використанням засобів телекомунікаційного зв'язку з накладенням електронного цифрового підпису контролюючого органу* (п.9 Порядку № 1245).

У запиті, згідно з п.10 Порядку № 1245, мають бути зазначені посилання на законодавчі норми, відповідно до яких орган доходів і зборів має право на отримання запитуваної інформації, підстави для надсилання запиту, опис запитуваної інформації і, за потреби, перелік документів, що її підтверджують.

А якщо запит складено із порушенням вимог, визначених у п.9 і 10 названого Порядку, платник податків *«звільняється від обов'язку надавати відповідь на такий запит»* (п.16 Порядку № 1245).

Запит вважається врученим, якщо його надіслано поштою листом з повідомленням про вручення за податковою адресою або надано під розписку платникові податків (його посадовій особі).

Як діяти одержувачам запитів

Платники податків (а також інші суб'єкти інформаційних відносин) зобов'язані надати інформацію, визначену у запиті контролюючого органу, та її документальне підтвердження *протягом одного місяця з дня, наступного за днем надходження запиту*. Причому саму інформацію надають безоплатно (п.73.1 ст.73 ПКУ).

Однак, як ми вже зазначали, якщо запит складено з порушенням передбачених вимог, платник податків звільняється від обов'язку надання відповіді на нього. Главою 11 «Відповідальність» розділу II ПКУ не встановлено відповідальність за ненадання платниками податків відповідних пояснень та їх документального підтвердження на письмові запити контролюючого органу про надання інформації. При цьому ненадання платниками податків пояснень і документального підтвердження на письмовий запит контролюючого органу у терміни, встановлені ПКУ, *є підставою для проведення документальної позапланової пере-*

вірки органом доходів і зборів. Так, п.78.1 ст.78 ПКУ встановлено, що документальна позапланова перевірка здійснюється за наявності хоча б однієї з таких обставин:

♦ за наслідками перевірок інших платників податків або отримання податкової інформації виявлено факти, що свідчать про можливі порушення платником податків податкового, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, *якщо платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язковий письмовий запит контролюючого органу*, в якому вказуються можливі порушення платником податків податкового, валютного та іншого законодавства протягом 10 робочих днів з дня отримання запиту (пп.78.1.1);

♦ виявлено недостовірність даних, що містяться у податкових деклараціях, поданих платником податків, *якщо платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на письмовий запит контролюючого органу*, в якому зазначено виявлену недостовірність даних, та відповідну декларацію протягом 10 робочих днів з дня отримання запиту (пп.78.1.4);

♦ щодо платника податків подано скаргу про ненадання таким платником податків податкової накладної покупцю або про порушення правил заповнення податкової накладної *у разі ненадання таким платником податків пояснень та документального підтвердження на письмовий запит контролюючого органу*, в якому вказується інформація зі скарги або про порушення правил заповнення податкової накладної з дня його отримання (пп.78.1.9);

♦ неподання платником податків або подання з порушенням вимог п.39.4 ст.39 ПКУ звіту про контрольовані операції та/або обов'язкової документації чи у разі встановлення порушень під час моніторингу такого звіту або документації відповідно до вимог п.39.4 і пп.39.5.1 ст.39 ПКУ (пп.78.1.15).

Тож платникові податків загрожує проведення документальної позапланової перевірки у тому випадку, якщо він не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на письмовий запит контролюючого органу протягом встановленого терміну.

Наведемо приклад надісланого запиту і відповідних дій підприємства. Підприємство «Нива» отримало запит із державної податкової інспекції. Запит оформлено не на бланку ДПІ, але підписано посадовою особою контролюючого органу.

Отримавши запит, платник податків може *надати таку аргументовану відповідь*.

У запиті контролюючий орган формально посилається на пп.20.1.6 п.20.1 ст.20, п.73.3 і п.73.5 ст.73 ПКУ, але при цьому не вказано, в чому ж саме ▶

03.02.2014 р. № 121/12/1321

Директору ТОВ «Нива»
Іваненку І.І.
с.Низи Сумського району

ДПІ у м.Суми ГУ Міндоходів у Сумській області відповідно до п.73.3 ст.73, пп.20.1.6 п.20.1 ст.20 Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI і керуючись п.73.5 ст.73 Податкового кодексу, у зв'язку з проведенням аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства за 2012–2013 р., просить надати обґрунтовану інформацію з таких питань:

1. Засіяні площі у 2013 році за видами продукції.
2. Показники зібраного врожаю у 2013 році, у тому числі за видами культур, а саме:

- кількість;
- врожайність.

3. Реалізовано продукції у 2013 році за видами продукції, а саме:

- кількість;
- ціна за 1 тону;
- контрагенти-покупці;
- обсяги постачань.

4. Залишки сільськогосподарської продукції врожай 2013 р. і 2012 р. (окремо).

5. Загальна площа земель, якими користується підприємство, в розрізі категорій земель (постійне користування, оренда, оренда паїв) станом на 01.12.2013 р.

6. Копії статистичної звітності за 2013 рік.

7. Якою сільськогосподарською технікою обробляється земля (перелік), балансова вартість основних засобів.

Документи просимо надати у десятиденний термін з дня отримання листа за адресою: м.Суми, вул.Покровська, 2, каб.12. У разі ненадання інформації на вказані вище запитання просимо Вас надати письмові пояснення.

Заступник начальника ДПІ
у м.Суми ГУ Міндоходів у Сумській області
Сидоренко С.С. (підпис)

полягає порушення платником податків законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Не наведено жодних фактів, що підтверджують допущені порушення. Не вказано контрагентів платника податків, щодо яких виникла необхідність зіставлення даних первинних бухгалтерських та інших документів з метою документального підтвердження господарських відносин з платником податків, у тому числі виду, обсягу та якості операцій і розрахунків, які здійснювалися між ними, для з'ясування їх реальності і повноти відображення в обліку платника податків, для здійснення зустрічної звірки. Словом, подано запит щодо загальної статистичної інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства за певні роки.

Також у своїй відповіді підприємство — платник податків може вказати, що контролюючий орган запитує інформацію про наявність сільськогосподарської техніки у сільськогосподарського підприємства, обсяги реалізованої сільськогосподарської

продукції за видами продукції (кількість, ціна за 1 тону), інформацію щодо засіяної площі в розрізі культур, зібраного врожаю, кількості реалізованого врожаю, залишків у розрізі культур, а також постачальників покупної продукції, яку суб'єкт господарювання подає до органів статистики у порядку і спосіб, визначені наказом Держстату України від 17.07.2012 р. № 301. Вказана інформація належить до статистичних даних і із запиту не впливає, що вона пов'язана з адмініструванням податків. Водночас у п.11 Порядку № 1245 передбачено, що *перед тим, як направити запит, контролюючий орган має перевірити, чи відсутні підстави для періодичного подання запитуваної у суб'єкта інформації.*

Підприємство може вказати, що вимоги надісланого запиту не підлягають виконанню, враховуючи такі норми чинного податкового законодавства. Так, згідно з частиною другою ст.19 Конституції України органи державної влади і органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень і способом, які передбачені Конституцією та законами України. А з огляду на вимоги пп.21.1.1 ст.21 ПКУ, посадові особи контролюючих органів повинні діяти виключно відповідно до норм ПКУ, інших законів України та інших нормативних актів.

Правовідносини у частині порядку та умов отримання інформації від платника податків регулюються як загальними нормами податкового законодавства (пп.16.1.5, 16.1.7 ст.16, пп.20.1.6 ст.20 ПКУ), так і спеціальними нормами ПКУ, зокрема ст.73, яка є спеціальною нормою щодо загальних — ст.16 і ст.20. Пунктом 73.3 ст.73 ПКУ визначено вичерпний перелік підстав і порядок витребування контролюючим органом інформації у платників податків. А її перелік та обсяги — п.73.1 ст.73 і п.72.1 ст.72 ПКУ.

У п.73.5 ст.73 ПКУ, на який робить посилення контролюючий орган у своєму запиті, йдеться про право контролюючих органів проводити зустрічні звірки. Зі змісту запиту неможливо зрозуміти, яка саме із передбачених законом підстав зобов'язує платника податків надати запитувану загальну інформацію про його господарську діяльність.

Також слід зазначити, що запит оформлено з порушенням правил отримання інформації контролюючими органами за письмовими запитом, які визначені Порядком № 1245. Запит складено не на бланку ДПІ, також немає кутового штампу установи.

Зважаючи на викладене, запит контролюючого органу про надання загальної (у тому числі статистичної) інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства не є обґрунтованим, складений з порушенням вимог податкового законодавства і не підлягає виконанню. А платник податків звільняється від обов'язку відповідати на наведені у ньому запитання. ■